



เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

(Individual Study)

ชื่อบทความ

หลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา
ของกระทรวงมหาดไทย

จัดทำโดย นายชยาวุธ จันทร

รหัส ๒๕๑๐๐๖

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา ของกระทรวงมหาดไทย

นายชยาวุธ จันทร

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นมา ความขัดแย้งทางการเมืองในสหภาพพม่าหรือสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ระหว่างกองกำลังทหารเมียนมากับกองกำลังชนกลุ่มน้อย อาทิ กลุ่มกะเหรี่ยง มอญ และคะยา ส่งผลให้มีประชาชนเมียนมาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่กังวลต่อความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตหลบหนีข้ามแดนมายังเขตแดนไทยเป็นจำนวนมาก รัฐบาลไทยได้ดำเนินการผ่อนผันให้คนกลุ่มนี้พำนักอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว และให้นิยามคนกลุ่มดังกล่าวว่า ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (ผกร.) หรือ Myanmar Displaced Persons: MDPs โดยได้จัดตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา ทั้งหมด จำนวน ๙ แห่ง ใน ๘ อำเภอ ๔ จังหวัดชายแดนด้านเมียนมา เป็นกลไกหลักอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย เพื่อดูแลให้ความช่วยเหลือตามหลักสิทธิมนุษยชน และรอดำเนินการโครงการส่ง ผกร. ไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม หรือโครงการส่ง ผกร. เดินทางกลับมาตุภูมิเมื่อสถานการณ์ภายในประเทศปลอดภัยต่อการดำเนินชีวิต และการกลับเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับฝืนใจกลับแต่อย่างใด

พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ จึงเปรียบเสมือนที่พึ่งในยามยากที่ได้ให้ความคุ้มครอง และความปลอดภัยแก่ ผกร. โดยการศึกษา “หลักนิติธรรม” นั้น เป็นหลักการสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในฐานะหลักเกณฑ์ และกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันของ ผกร. ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ การบริหารจัดการระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ภายใต้การปกครอง ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องเคารพสิทธิซึ่งกันและกันจึงนับเป็นสิ่งสำคัญ รายงานฉบับนี้มุ่งนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา เพื่อให้เห็นถึงกลไกการบริหารงาน การกำกับดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ของกระทรวงมหาดไทยที่ได้ยึดโยงหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน ควบคู่กับการดูแล ผกร. ให้ได้ใช้ชีวิตภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ อย่างสมศักดิ์ศรีได้รับสิทธิและเสรีภาพเท่าที่จำเป็น แต่ทั้งนี้ ยังคงมีความท้าทายที่ประเทศไทยควรพิจารณาไตร่ตรองการปรับเนื้อหากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการส่งกลับมาตุภูมิและการส่งไปยังประเทศที่สาม พร้อมทั้งส่งเสริมการส่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาสู่มาตุภูมิ รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม นอกจากนี้ ควรส่งเสริมด้านระบบการรองรับและแยกคัดกรองผู้ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยอย่างเป็นระบบต่อไป

บทที่ ๑ หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

ที่มาของหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม (The Rule of Law) คือ หลักการปกครองโดยกฎหมาย ซึ่งเป็นแนวคิดมาช้านาน ตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ โดยเฉพาะเพลโตนักปราชญ์ชาวกรีก ผู้เสนอความคิด การแบ่งชนชั้นปกครอง ตามหนังสือ The Republic^๑ และอริสโตเติลได้นำมาเสนอต่อว่า การปกครองโดยกฎหมายเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากกว่าการปกครองโดยมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดก็ตาม^๒ ต่อมาหลักนี้มีรูปธรรมขึ้นในสมัยพระเจ้าจอห์น กษัตริย์อังกฤษ ผู้ถูกบังคับให้ลงนาม ในกฎบัตรแมกนาคาร์ตา (Magna Carta) เพื่อจำกัดอำนาจของกษัตริย์ในสมัยนั้นกับขุนนางและ เจ้าเมือง ทั้งหลาย ดังนั้นการปกครองในรูปรัฐสภาของอังกฤษในปัจจุบันนี้ หลักนี้จึงถูกดำรงอยู่ ในระบบกฎหมาย Common Law หรือระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี โดยจะใช้คำพิพากษาที่ศาลเคยวางหลักไว้แล้วเป็นหลักในการพิจารณา ระบบนี้มีกฎหมายที่บัญญัติโดยรัฐสภาเช่นเดียวกับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Civil Law หรือระบบประมวลกฎหมาย โดยยึดถืออำนาจสูงสุดของฝ่ายตุลาการในการวินิจฉัยคดี ดังนั้น ฝ่ายตุลาการจึงมีอำนาจอิสระเหนือฝ่ายบริหาร ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นหลักประการอย่างหนึ่ง ในการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ การพิจารณากฎหมายโดยรัฐสภา กฎหมายที่บัญญัติขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรมด้วย และเป็นหลักที่ใช้ในการจัดการปกครองของอังกฤษและเคียงคู่อำนาจปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยรัฐสภามาโดยตลอด แสดงให้เห็นว่า หลักนิติธรรมของอังกฤษมีต้นกำเนิดจากความหวั่นเกรงในอำนาจรัฐโดยขุนนางเป็นที่ตั้ง หลักนี้ จึงมีแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนมากกว่า เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครอง โดยหลักนิติธรรมดังกล่าวมีความหมายที่สอดคล้องและ เป็นไปในทิศทางเดียวกับหลักนิติรัฐในการบริหารราชการแผ่นดินของภาครัฐ

ความหมาย สาระสำคัญของหลักนิติธรรม

นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการแห่งองค์การสหประชาชาติ ได้เสนอนิยามความหมาย ของหลักนิติธรรมว่า “หลักนิติธรรม หมายถึง หลักการธรรมาภิบาล (Good governance) ที่บุคคลทุกคน สถาบัน องค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงประเทศนั้น ๆ เอง มีหน้าที่รับผิดชอบต่อกฎหมายต่าง ๆ (Accountable to laws) ที่ได้ประกาศใช้ (Publicly promulgated) ที่ได้ บังคับใช้อย่างเท่าเทียม (Equal enforced) และได้มีการใช้ตัดสินพิพากษาอย่างอิสระ (Independently adjudicated) และสอดคล้องกับบรรทัดฐาน และมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากนั้น ยังกำหนดให้มีการวัดด้วยว่า ได้มีการยึดหลักการในเรื่องความเป็นสิ่งสูงสุดของกฎหมาย (Principle of supremacy of law) ความเสมอภาคภายใต้

^๑ Aristotle, Benjamin Jowett, Trans, (๒๐๐๐), Politics, (New York: Dover Publications), ๒๐

^๒ ธานีทร์ กรัยวิเชียร, (๖ กันยายน ๒๕๕๔), “หลักนิติธรรม(Rule of Law),” วารสารยุติธรรมคู่ขนาน, ๖ (๑) ๑-๒

กฎหมาย (Equality before the law) หลักการรับผิดชอบต่อกฎหมาย (Accountability to the law) ความยุติธรรมในการใช้กฎหมาย (Fairness in the application of the law) หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of powers) การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ (Participation on decision-making) ความชัดเจนของกฎหมาย (Legal certainty) การหลีกเลี่ยงการกระทำที่ไร้กฎเกณฑ์เป็นไปตามอำเภอใจ (Avoidance of arbitrariness and procedural) และหลักความโปร่งใสทางกฎหมาย (Legal transparency)”^๑

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดความหมายของหลักนิติธรรมว่า “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน” ความหมายหลักนิติธรรมนี้ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ให้รายละเอียดว่า “หลักนิติธรรม หรือ ธรรมะของกฎหมาย คือ ขอบเขตและคุณธรรมในการบัญญัติกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการตีความกฎหมาย รวมทั้งการบริหารจัดการระบบงานยุติธรรมทุกระดับ โดยภาครัฐควรยึดมั่นในหลักธรรม ๓ ระดับ^๒ ได้แก่

ระดับ ๑ การปกครองอย่างมีหลักเกณฑ์กติกาตามกฎหมายย่อมดีว่าการปกครอง ตามอำเภอใจ หรือดุลพินิจของตน ประกอบด้วย หลักความชอบด้วยกฎหมาย หลักสุจริต หลักการไม่เลือกปฏิบัติ และหลักพอเหมาะพอควรแก่กรณี

ระดับ ๒ กฎหมายต้องอยู่ในกรอบกติกาแห่งธรรมะของกฎหมาย ประกอบด้วย ๑) หลักการแบ่งแยกอำนาจและดุลคานอำนาจ เพื่อป้องกันมิให้บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรใด คุมอำนาจในการปกครองประเทศเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เพราะอำนาจมักพาให้หลงผิด อำนาจเด็ดขาด ทำให้หลงผิดอย่างเด็ดขาด ๒) หลักยุติธรรม การบัญญัติกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการตีความกฎหมาย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม และให้ผลที่เป็นธรรม และ ๓) หลักความเป็นอิสระ และเป็นกลาง ไม่เอียงข้างด้วยอคติของสถาบันตุลาการ ศาล และผู้พิพากษาตุลาการทั้งหลาย

ระดับ ๓ หลักนิติธรรมจะมีประโยชน์อะไร ถ้าไม่สามารถปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ขั้นพื้นฐานของประชาชน รวมทั้งสิทธิมนุษยชนและมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายระหว่างประเทศ”

หลักการสำคัญของหลักนิติธรรม

หลักการสำคัญของหลักนิติธรรม ความเห็นทางกฎหมายของนักกฎหมายไทยและต่างประเทศสรุปหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมไว้ ดังนี้

^๑ ภาควิชานิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, โครงการวิจัย “หลักนิติธรรมสากลกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”, www.nrlcthailand.org/nrlc/๒๐๑๓/download/๒๐๑๕๐๒๑๒_humanright.pdf

^๒ ศาสตราจารย์(พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล, เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรหลักนิติธรรม เพื่อประชาธิปไตย (นธป) รุ่นที่ ๑ หน้า ๓

- ๑) สิทธิเสรีภาพเป็นเรื่องแดนอิสระของมนุษย์ที่กฎหมายจะเข้าไปแทรกแซงไม่ได้
- ๒) ประชาชนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเสมอภาคและได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายอย่างทัดเทียมกัน
- ๓) ฝ่ายบริหารต้องบริหารภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายและต้องเคารพ ปฏิบัติตามกฎหมาย
- ๔) การปกครองประชาชนต้องยึดกฎหมายเป็นใหญ่ ทั้งนี้ กฎหมายนั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่ยุติธรรม
- ๕) ศาลเป็นสถาบันที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน
- ๖) ยึดหลักความเป็นอิสระของตุลาการ
- ๗) ส่งเสริมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารหรือกลุ่มอิทธิพลเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แท้จริงของประชาชน
- ๘) ส่งเสริมและสนับสนุนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย
- ๙) ส่งเสริมและคุ้มครองหลักแห่งการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ๑๐) ส่งเสริมและพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสงบสุขให้แก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม
- ๑๑) ไม่มีบุคคลใดอยู่เหนือกฎหมาย

หลักนิติธรรมในหลักสิทธิมนุษยชนสากล

คำอารัมภบทของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่า การยอมรับ ศักดิ์ศรีประจำตัว และสิทธิซึ่งเสมอกันของสมาชิกทั้งปวงแห่งครอบครัวมนุษย์เป็นรากฐานของ เสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในพิภพ ซึ่งการเมินเฉย และดูหมิ่นเหยียดหยามสิทธิมนุษยชนได้ก่อให้เกิดความโหดร้ายทารุณ ซึ่งได้กระทบกระเทือนต่อมโนธรรมของมนุษยชาติ รวมทั้งมีเสรีภาพจากความกลัวและความต้องการ และด้วยเหตุไม่พึงประสงค์ให้มนุษย์ต้องถูกบีบบังคับให้หาทางออก โดยการกบฏต่อพระราชและการกดขี่ อันเป็นที่พึ่งแห่งสุดท้าย จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สิทธิมนุษยชนควร ได้รับความคุ้มครองโดยหลักนิติธรรม ดังนั้น เพื่อให้รัฐสมาชิกแห่งสหประชาชาติบรรลุการส่งเสริมการเคารพและการยึดถือสิทธิ มนุษยชนและอิสราภาพขั้นพื้นฐานโดยสากล สมัชชาแห่งสหประชาชาติจึงได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๑^๕ ซึ่งถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐาน ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก และเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิ มนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจึงถือได้ว่าเป็นมาตรฐานที่ ประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้ร่วมกันจัดทำเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน ทั่วโลก ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน ๔๘ ประเทศ

^๕ กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights, กรุงเทพฯ : กรมองค์การระหว่างประเทศ, ๒๕๕๑

แรกที่ลงคะแนนเสียงร่วมรับรองปฏิญญานี้ในการประชุมดังกล่าว ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

การเสริมสร้างหลักนิติธรรมสำหรับคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จึงมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับการรับรองในระดับสากลตามอนุสัญญาระหว่างประเทศสำคัญ ๆ หลายฉบับ อาทิเช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of Racial Discrimination: CERD) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทาง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) อนุสัญญาต่อต้าน การทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) และอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) นอกจากนี้ทุกภูมิภาคทั่วโลก รวมถึงองค์กรในระดับระหว่างประเทศ ต่าง ๆ ได้มีการหยิบยกหลักนิติธรรมขึ้นมาเพื่อพิจารณาสาระที่เป็นรูปธรรม และจับต้องได้ อันจะนำไปสู่การอธิบายนิยามความหมายของหลักนิติธรรมได้ อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ ในภาคพื้นยุโรปได้มีความพยายามในการให้คำจำกัด ความของหลักนิติธรรมเช่นกัน โดยในสหภาพยุโรป ได้กำหนดตัวชี้วัดสำคัญของหลักนิติธรรมไว้ว่า หลักนิติธรรมประกอบด้วย ๑. ความชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเป็นประชาธิปไตย ๒. ความแน่นอนของกฎหมาย ๓. การห้ามใช้อำนาจตามอำเภอใจ ๔. การเข้าถึงความยุติธรรมต่อศาลที่เป็นอิสระ และปราศจากการเอนเอียง ๕. การเคารพสิทธิมนุษยชน ๖. การไม่เลือกปฏิบัติ และหลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย

สำหรับภูมิภาคอาเซียน ในอารัมภบทของกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเป็นธรรมนูญหลักของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ระบุว่า “ประเทศสมาชิกของประชาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) จะต้องยึดมั่นหลักประชาธิปไตย หลักนิติธรรม และหลักธรรมาภิบาล ในการเคารพและปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน” นอกจากนี้ มาตรา ๑ (๗) ของกฎบัตรยังกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของอาเซียนประการหนึ่งว่า “เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม และเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน” เป็นต้น

หลักนิติธรรมในรัฐธรรมนูญไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ ระบุว่า “อำนาจอธิปไตย เป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” และมาตรา ๒๖ ระบุว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง” ทั้งนี้ เห็นได้ว่า หลักนิติธรรมได้มีการนำมาใช้กำหนดกรอบการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น การศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรม จึงมีความสำคัญ และจำเป็นในการบริหารราชการแผ่นดินต่อไปในอนาคต

ตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัย

ข้อ ๑ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย (Convention Relating to the Status of Refugee) ประกอบกับข้อ ๑ แห่งพิธีสารเลือกรับว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย (Optional Protocol Relating to the Status of Refugee) ซึ่งเป็นตราสารระหว่างประเทศหลักที่วางรากฐานด้านกฎหมายผู้ลี้ภัยในสังคมนระหว่างประเทศ ได้ให้นิยามคำว่า “ผู้ลี้ภัย (Refugee)” ไว้ว่าหมายถึง บุคคลที่อยู่นอกอาณาเขตประเทศแห่งสัญชาติ ของตน ซึ่งมีความหวาดกลัวอันมีมูลว่าจะต้องถูกประหัตประหารด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มทางสังคม หรือความคิดเห็นทางการเมือง และไม่สามารถ หรือไม่ยินยอมจะรับการคุ้มครองจากประเทศแห่งสัญชาติของตนด้วยเหตุแห่งความหวาดกลัวนั้น และยังไม่มีความรวมถึงบุคคลไร้สัญชาติซึ่งอยู่นอกอาณาเขตประเทศแห่งถิ่นที่อยู่ประจำเดิมของตน และไม่สามารถหรือไม่ยินยอมจะรับการคุ้มครองจากประเทศดังกล่าวด้วยเหตุแห่งความหวาดกลัวในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้ คำว่า “ประหัตประหาร (Persecution)” แม้มิได้มีนิยามชัดเจนว่าหมายถึงอะไร แต่อาจสามารถตีความประกอบกับข้อ ๓๓ ของอนุสัญญาฯ ซึ่งวางหลักเกี่ยวกับหลักการห้ามผลักดันกลับ (Non-refoulement) ได้ว่าหมายถึง อันตรายต่อชีวิตและเสรีภาพ (Threat to Life or Freedom) และยังหมายความรวมถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างร้ายแรงได้^๖ อย่างไรก็ตาม สถานภาพผู้ลี้ภัยจะไม่สามารถ ให้แก่บุคคลที่กระทำอาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามกฎหมายระหว่าง

^๖ ภควัต เหมรัชดานันต์,กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้ลี้ภัย ,กฤษฎีกาสาร ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๕ มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๙

ประเทศ รวมถึงไม่ให้แก่บุคคลที่กระทำความผิดร้ายแรงที่ไม่ใช่ ความผิดทางการเมืองก่อนเข้าสู่ประเทศที่รับตนเป็นผู้ลี้ภัย หรือ บุคคลที่กระทำการอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของ สหประชาชาติ

นอกจากตราสารข้างต้นแล้ว ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ แม้จะไม่ได้ให้นิยามของผู้ลี้ภัยไว้โดยชัดแจ้ง แต่ก็ยังมีการกล่าวถึงสิทธิของผู้ลี้ภัยบางประการ เป็นการเฉพาะเจาะจง เช่น ข้อ ๒๒ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of Child) ซึ่งกำหนดให้เด็กที่ได้รับสถานะเป็นผู้ลี้ภัยหรือร้องขอสถานะผู้ลี้ภัยได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและตราสารระหว่างประเทศอื่น หรือ ข้อ ๓ ของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรืออ่ำยศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) ซึ่งเน้นย้ำหลักการเกี่ยวกับการห้ามผลักดันกลับในบริบทของ กรณีที่บุคคลที่ถูกผลักดันกลับอาจถูกทรมานได้อีกทั้งตราสารระหว่างประเทศบางฉบับก็อาจให้ความคุ้มครองครอบคลุมถึงผู้ลี้ภัย เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทาง เชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination) เป็นต้น นอกจากนี้ ตราสารระหว่างประเทศบางฉบับอาจมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ลี้ภัย เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ (UN Convention on the Reduction of Statelessness) อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพ ของบุคคลไร้สัญชาติ (Convention on the Status of Stateless Persons) หรืออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว (Convention on the Protection of the Rights of Migrants Workers and Member of their Families) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงสิทธิในการลี้ภัยในฐานะสิทธิมนุษยชนไว้ค่อนข้างชัดเจน เช่น ข้อ ๑๔ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ระบุว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิในการแสวงและได้รับที่ลี้ภัย (asylum) ในประเทศอื่นจากการประหัตประหาร แต่สิทธินี้ จะกล่าวอ้างมิได้ในกรณีการดำเนินคดีที่เกิดขึ้นจากความผิด ที่มีใช้ความผิดการเมืองโดยแท้ และกรณีที่บุคคลนั้นกระทำการ อันขัดต่อวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติ

บทที่ ๒ การดำเนินการเกี่ยวกับผู้หนีภัยการสู้รบของรัฐบาลไทย

ความผูกพันกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล และกฎหมายระหว่างประเทศ

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาของรัฐบาลไทย สิทธิด้านสถานภาพของผู้ลี้ภัยถูกกำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑ แต่สิทธิในการกำหนดสถานภาพและสิทธิอื่น ๆ จะได้รับการปฏิบัติก็ต่อเมื่อรัฐให้ที่พักพิง และได้ปฏิบัติหลักมนุษยธรรม ซึ่งเป็นสิทธิเด็ดขาดของรัฐที่ให้ที่พักพิงจะพิจารณา ซึ่งประเทศที่ยอมรับผู้ลี้ภัยก็ต่อเมื่อมีเหตุอันเชื่อได้อย่าง

ปราศจากความสงสัยว่าความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายผู้ยื่นกำลัง ถูกคุกคามหรือไม่ได้รับความปลอดภัยในประเทศของตน สำหรับประเทศไทยถึงแม้จะเป็นสมาชิกสหประชาชาติ แต่ไม่ได้ให้สัตยาบันภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑ และพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๖๗ ประเทศมีนโยบายชัดเจนในการกำหนด สถานภาพของผู้ที่ทำการอพยพเข้ามาในประเทศไทยที่เป็นกลุ่มใหญ่ที่ไม่มีสถานภาพผู้ลี้ภัยและได้เลี่ยงการใช้คำว่าผู้ลี้ภัยมาโดยตลอด ซึ่งสาเหตุสำคัญที่รัฐบาลไทยไม่ให้สถานภาพผู้ลี้ภัยต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา คือ เห็นว่าผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมายังไม่ได้ตัดขาดจากสัญชาติเดิม และยังสามารถส่งกลับมาตุภูมิได้ อีกทั้งยังถือว่าผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาที่เข้ามาแสวงหาที่พำนักในประเทศไทยเป็นผู้หลบหนีเข้าประเทศไทยมิชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ เมื่อพิจารณาตามหลักของศีลธรรมและมนุษยธรรมแล้ว

สภาความมั่นคงแห่งชาติได้เสนอให้กระทรวงมหาดไทยผ่อนผันไม่นำกฎหมายคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาใช้อย่างเคร่งครัด^๗ คงมีแต่การจำกัดบริเวณสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาให้อยู่ในพื้นที่ที่จัดไว้ให้เท่านั้น และหากลักลอบหนีออกจากพื้นที่ทางราชการจัดไว้ให้ ก็จะต้องถูกจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป จึงถือได้ว่า ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาจะได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักมนุษยธรรมที่จะไม่ถูกขับไล่ ส่งกลับ หรือผลักดันกลับไปยังชายแดน ได้รับที่พำนักที่ให้ความปลอดภัยได้รับการปฏิบัติเช่นคนของชาตินั้น (National Treatment) ได้แก่ เสรีภาพในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา สิทธิใน ศิลปกรรม ทรัพย์สิน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสิทธิในการรักษาพยาบาล สำหรับสิทธิที่จะได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most favorable treatment) เช่น สิทธิในการร่วม สมาคม การจ้างแรงงาน สิทธิที่เป็นคุณต่อผู้ลี้ภัยเท่าที่เป็นไปได้ ซึ่งไม่ว่ากรณีใดจะไม่น้อยกว่าคนต่างชาติ โดยทั่วไปในสถานการณ์เดียวกัน เช่น สิทธิใน อสังหาริมทรัพย์ การประกอบธุรกิจส่วนตัว ที่อยู่อาศัย อิสรภาพในการเคลื่อนย้าย และเอกสารในการเดินทาง ยังถูกจำกัดอยู่ เนื่องจากไม่สามารถออก จากพื้นที่พักพิง และถือว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัวของประเทศไทยที่จะให้สิทธิหรือดำเนินการใด ๆ โดยมีสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United States High Commission for Refugees : UNHCR) องค์กรเอกชนต่างชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organization : NGOs) และองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Immigration : IOM) เป็นผู้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ สังเกตการณ์ และประสานงานในการดำเนินการกับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาของประเทศไทย หากแต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นก็มีการอนุญาตเป็นรายกรณี หรือถ้าหากมีเหตุจำเป็นต้องออกจากพื้นที่ เช่น การรับการอบรม หรือการรับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลท้องถิ่น ในกรณีที่เจ็บป่วยขั้นร้ายแรงหรือกรณีที่สถานพยาบาลภายในพื้นที่พักพิงฯ ไม่สามารถให้การ รักษาพยาบาลได้

^๗ กองความมั่นคงภายในประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ข้อมูลประกอบการตอบกระทู้ถามทั่วไป ประเด็นเรื่อง การแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (ผกร.),๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

นโยบายรัฐบาลต่อการดำเนินการเกี่ยวกับผู้หนีภัยการสู้รบ

นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ รัฐบาลไทยมีนโยบายในการจัดพื้นที่เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุม เพราะในระยะแรกของการเข้ามาในประเทศไทยของผู้อพยพพลัดถิ่นกะเหรี่ยงบางส่วนอาศัยความสัมพันธ์อันดีกับคนไทย กะเหรี่ยงตามแนวชายแดน ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานกับญาติพี่น้องบ้างหรือตั้งถิ่นฐานอยู่ตามป่า ในช่วงแรก รัฐบาลไทยอาศัยการออกบัตรสีประจำตัวผู้พลัดถิ่นสัญชาติเมียนมา จนเมื่อมีการเข้ามาเพิ่มขึ้นของผู้อพยพ จึงมีการจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อรองรับจำนวนผู้อพยพที่เพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นเมื่อมีการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดสภาพของกลุ่มบุคคลที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยด้วยสาเหตุของการสู้รบระหว่างรัฐบาลเมียนมา และกองกำลังชนกลุ่มน้อยนี้ว่า “ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา” (Myanmar Displaced Persons : MDPs) และกำหนดว่าเป็นผู้เข้ามาเองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (Illegal Entrant) ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๗ ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีไม่เคยมีมติคณะรัฐมนตรี ผ่อนผันให้ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาพักอาศัยอยู่เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๑๗ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มีเพียงสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีมติออกแนวทางปฏิบัติที่ผ่อนปรนให้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับเมื่อเหตุการณ์การสู้รบยุติลง ซึ่งมีมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติไม่ถือว่าเป็นกฎหมาย ดังนั้น หากผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาลักลอบออกนอกพื้นที่ควบคุมจะถูกจับกุมดำเนินคดี ข้อหาเป็นบุคคลต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

การดำเนินการแก้ไขปัญหาของภาครัฐไทย ได้ดำเนินการผ่านทางคณะอนุกรรมการควบคุมผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาจากเมียนมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกระดับนโยบาย โดยมีแนวทางหลักในการดำเนินการ ๓ ประการ คือ

- ๑) การควบคุมดูแลผู้หนีภัยให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนด
- ๒) การแบ่งเบาภาระของภาครัฐด้วยการส่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาไปยังประเทศที่สาม
- ๓) การพยายามแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ คือ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเมียนมา

โดยการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดพิจารณาสถานะของบุคคลสัญชาติเมียนมาที่สมควรได้รับการคุ้มครองตามเงื่อนไขที่กำหนด นอกจากนี้ รัฐบาลยังมุ่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการสกัดกั้นและป้องกันการเข้ามาใหม่ รวมทั้งปราบปรามการลักลอบ เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย โดยเฉพาะกระบวนการที่มีอิทธิพลให้หมดสิ้นไป

เนื่องด้วยรัฐบาลไทยมิได้ลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. ๒๔๙๔ และพิธีสารเกี่ยวกับสภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ จึงทำให้คนเหล่านี้ไม่อยู่ในสถานะ “ผู้ลี้ภัย” มีสถานะเป็นเพียงผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยรัฐบาลไทยมีนโยบายผ่อนผันให้คนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ พำนักอยู่เป็นการชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรม และนียมคำจำกัดความและมีนโยบายวางแผนทางการดำเนินการต่อกลุ่มต่างๆเป็นการเฉพาะ จึงเห็นควรจัดเวทีการเรียกกลุ่มคนเหล่านี้ว่า ผู้ลี้ภัยในทุกกรณี

เพื่อไม่เป็นการรับรองอนุสัญญา และพิธีสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นโดยพฤตินัย โดยอนุญาตให้อาศัยอยู่ในพื้นที่จำกัด ซึ่งเรียกว่า พื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (Temporary Shelter for Myanmar Displaced Persons) จำนวน ๙ แห่ง ใน ๘ อำเภอ ๔ จังหวัดด้านเมียนมา ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี มีจำนวนประชากรรวม ๗๗,๓๓๕ คน (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๕)

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาของรัฐบาลไทย

ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาไม่มีฐานะเป็นผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัย (Refugee) เนื่องจากผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาชาวพม่ายังไม่ตัดขาดจากสัญชาติเดิม ยังสามารถกลับมาตุภูมิได้เมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งสงบลง อีกทั้งยังถือว่าผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาที่เข้ามาแสวงหาที่พำนักในประเทศไทยเป็นผู้เข้าประเทศโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แต่เนื่องจากมีผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาเป็นจำนวนมากและสาเหตุของการหลบหนีที่เกี่ยวข้องกับหลักศีลธรรม และหลักมนุษยธรรม โดยรัฐบาลไทยยินยอมให้อยู่ในอาณาเขตประเทศไทยได้ และยอมให้องค์การระหว่างประเทศ องค์กรเอกชนต่าง ๆ เข้าไปช่วยเหลือดูแล โดยมีข้อผ่อนผันและเงื่อนไขเกี่ยวกับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมานี้ ๓ ประการคือ

๑) ยอมให้อยู่ในอาณาเขตประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว เมื่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาข้ามชายแดนเข้ามา ประเทศไทยจะอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้ที่พักพิงชั่วคราวในพื้นที่ปลอดภัยบนพื้นฐานของหลักมนุษยธรรม

๒) ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาดังกล่าวนั้น ต้องอยู่ในพื้นที่ที่ประเทศไทยจัดให้เท่านั้นและสถานที่นั้น เป็นเพียงพื้นที่พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter) มิใช่ศูนย์อพยพ (Refugee Camp)

๓) เมื่อการสู้รบในประเทศของตนสิ้นสุดลงหรือเมื่อภาวะความไม่สงบ ความไม่ปลอดภัย ดังกล่าวผ่านพ้นไป ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาต้องเดินทางกลับประเทศของตนทันที โดยฝ่ายไทยจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือให้เดินทางกลับประเทศด้วยความปลอดภัยและอย่างมีเกียรติ

บทที่ ๓ การกำกับดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวของกระทรวงมหาดไทย

ความเป็นมา บทบาท หน้าที่ และโครงสร้างพื้นที่พักพิงชั่วคราว

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใน ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ทำให้มีผู้คนจากประเทศเพื่อนบ้านเกือบ ๑ ล้านคน ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย เพื่อหาที่พักพิง รัฐบาลจึงอนุญาตให้ผู้อพยพพำนักอยู่ในประเทศไทยชั่วคราวระหว่างรอการไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สามหรือส่งกลับมาตุภูมิด้วยความสมัครใจ แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงอธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๘ ให้จัดตั้งศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ

โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพที่หนีภัยเข้ามา เนื่องจากวิกฤตการณ์การสู้รบจากการขัดแย้งในด้านการเมือง และการปกครองในกลุ่มอินโดจีน กระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้ง สำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพขึ้นที่กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นครั้งแรก ภายหลังจากได้ย้ายสำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพเมียนมา อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๗ ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ เมื่อ เดือนสิงหาคม ๒๕๒๕ การจัดรูปแบบการบริหาร ออกเป็น ๒ ส่วน^๔ ดังนี้

๑. คณะกรรมการศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน และผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ เป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยความสะดวก เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพเป็นไปตามนโยบายรัฐบาล

๒. สำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ มีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจ ด้านความมั่นคงภายในเป็นหัวหน้า มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพ และผู้หลบหนีเข้าเมือง บริหาร จัดการระบบควบคุม และสงเคราะห์ผู้อพยพ ประสานองค์การระหว่าง ประเทศ และเสนอแนะประกอบการจัดทำนโยบาย

ต่อมาสถานการณ์ผู้อพยพได้เปลี่ยนแปลง เนื่องจากสถานการณ์อินโดจีนคลี่คลายลง แต่เกิดปัญหา ในประเทศเมียนมา ทำให้มีผู้หลบหนีเข้าเมืองจากเมียนมาเข้ามาในไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งด้านเหตุผลทางการ สู้รบ การเมืองและเศรษฐกิจ สำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ ได้รับมอบหมายภารกิจเพิ่มขึ้น เกี่ยวกับผู้หนีภัยการสู้รบ และผู้หลบหนีเข้าเมืองที่เข้ามาเพื่อผลทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันกลุ่มผู้อพยพและ ผู้หลบหนีเข้าเมืองในความรับผิดชอบของสำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ ประกอบด้วย ผู้หนีภัย การสู้รบจากเมียนมา (ผกร.) ผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผสม.) ผู้ถูกบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐานกลุ่ม อื่น ๆ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของสำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ มี ๓ ประการ คือ

๑. ส่งผู้หนีภัยการสู้รบฯ กลับมาตุภูมิโดยเร็ว เมื่อสถานการณ์ในเมียนมามีความสงบ
๒. ให้ UNHCR องค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ และรัฐบาลเมียนมาเข้ามารับผิดชอบแบ่งเบาภาระ ของรัฐบาลไทยในการดูแลผู้หนีภัยการสู้รบ
๓. ให้รับผู้หนีภัยการสู้รบฯ ที่เข้ามาใหม่เข้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวให้น้อยที่สุด และให้มีการ ควบคุมดูแลผู้หนีภัยการสู้รบฯ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวอย่างเข้มงวดยิ่งขึ้น

^๔ กองการต่างประเทศ, การบริหารจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา, <http://www.fad.moi.go.th/images/PTC/OCDP-Slide.compressed.pdf> สืบค้น เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕

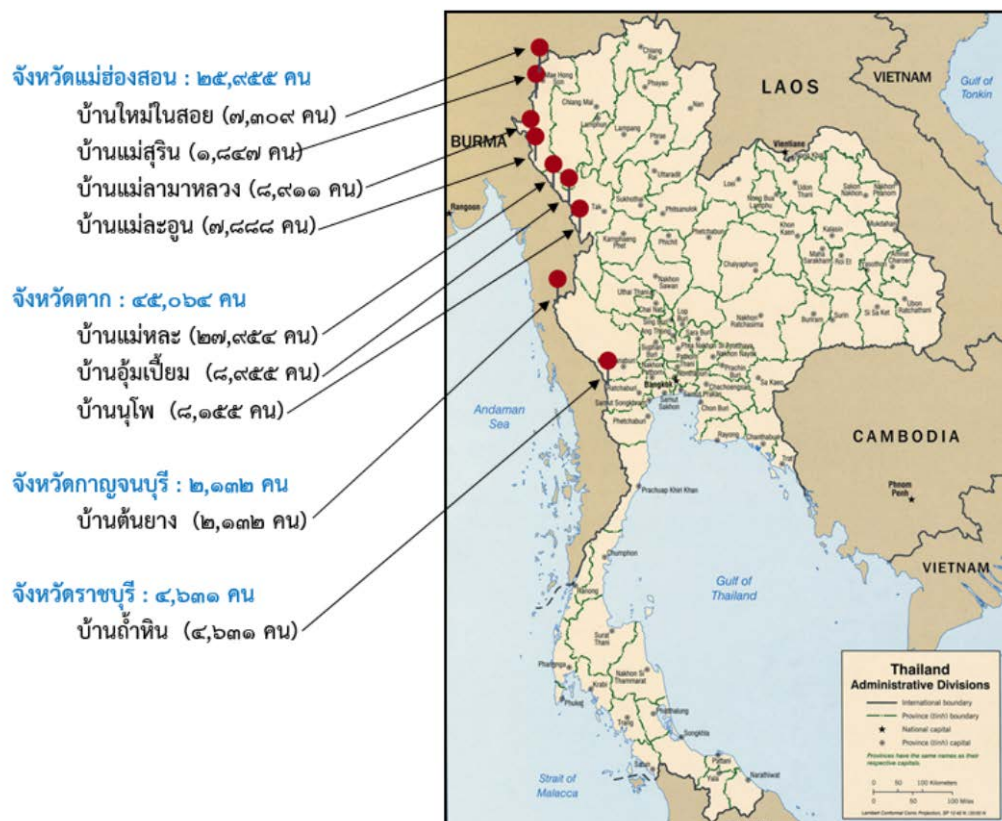
นอกจากนี้ สำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพได้กำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาใน ๗ เรื่องที่สำคัญ คือ การส่งกลับมาตุภูมิ ๑. การควบคุมดูแล ๒. การข่าว ๓. การให้ความช่วยเหลือ ๔. การดำเนินการต่อผู้หนีภัยการสู้รบฯ ที่เข้ามาใหม่ ๕. การอนุญาตให้ผู้หนีภัยเดินทางไปประเทศที่สาม ๖. การประชาสัมพันธ์ และการปฏิบัติการจิตวิทยา ๗. การฟื้นฟูพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

ขณะที่โครงสร้างการบริหารภายในมี คณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ (Camp committee) ซึ่งเป็นผู้หนีภัยการสู้รบที่ผ่านการเลือกตั้งให้มาดำรงตำแหน่ง เลือกผู้นำพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ (Camp leader) รวมทั้งการแต่งตั้งหัวหน้า Zone (กำนัน) หัวหน้า Section (ผู้ใหญ่บ้าน) กำกับดูแลลูกบ้านในเขตรับผิดชอบของตน ในขณะที่การกำกับ/ดูแลความสงบเรียบร้อย อำเภอลี้ซึ่งเป็นที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ได้มอบหมายให้ปลัดอำเภอลี้เป็นหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ (Camp commander) และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ อ.ส. ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยรอบ

บทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปกครองในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปกครองในพื้นที่พักพิงชั่วคราวครอบคลุมการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้สามารถ ช่วยเหลือตนเองได้
๒. ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข พิทักษ์ คุ้มครอง และพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยประสานกับทุกภาคส่วนอย่างมีเอกภาพ
๓. ประสานส่งต่องานบริการสวัสดิการสังคมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ส่งเสริมสนับสนุน ชุมชน องค์กรท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการสังคม
๕. เสริมสร้างและประสานเครือข่ายด้านการจัดสวัสดิการสังคมและพัฒนาสังคม
๖. ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนบนพื้นที่สูงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมชนเผ่าและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๗. พัฒนาและจัดระบบงานบริการสวัสดิการสังคม พัฒนาสังคมให้เข้าสู่ระบบสากลมีมาตรฐาน (PSO)
๘. สนับสนุนนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

ปัจจุบันมีพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา ทั้งหมด ๙ แห่ง ใน ๘ อำเภอ ๔ จังหวัดด้านเมียนมา ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี มีจำนวนประชากรรวม ๗๗,๗๘๒ คน ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๕ รายละเอียดปรากฏตามแผนที่ด้านล่าง



*ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๕

โดยการดำเนินการต่อ ผกร. นั้นมีกลไกซึ่งเรียกว่า คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาเป็นกลไกหลัก โดยมี ลมช. เป็นประธานฯ และมีหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นอนุกรรมการซึ่ง มท. ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่อ ผกร. โดยมีสำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพกระทรงมหาดไทย (สศอ.มท.) ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศและองค์การนอกภาครัฐที่เข้าไปดำเนินการภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และประสานการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาเดินทางไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม (Resettlement Program) หรือโครงการส่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาเดินทางกลับมาตุภูมิโดยสมัครใจ (Voluntary Repatriation Program : Vol Rep)

ในขณะที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ปค.มท.) ได้รับมอบหมายให้ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในและโดยรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ โดยมีปลัดอำเภอผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) ร่วมปฏิบัติงาน รวมทั้งได้รับมอบหมายภารกิจในการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนประชากรภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ด้วย

เป็นเวลาเกือบ ๔ ทศวรรษ ที่คนกลุ่มดังกล่าวต้องอาศัยประเทศไทยเป็นที่พำนักชั่วคราวระหว่างรอเข้าร่วม (๑) โครงการ Resettlement โครงการดังกล่าวเริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ (ค.ศ. ๒๐๐๔)

โดยปัจจุบัน (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๕) ดำเนินการส่ง ผกร. ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม จำนวน ๑๕ ประเทศ จำนวน ๑๒๕,๕๘๓ คน โดยปัจจุบันโครงการฯ ดังกล่าวได้ปิดตัวลงแล้ว เหลือ ผกร. อยู่ระหว่างการดำเนินการ จำนวนประมาณ ๗,๐๐๐ คน และยกเว้นให้ ผกร. บางรายเท่านั้น เฉพาะกรณี กลุ่มที่ต้องการการดูแลทางการแพทย์ (Medical cases) เช่น ผู้เจ็บป่วยร้ายแรงระยะสุดท้าย/กลุ่มเปราะบาง (Vulnerable cases) อาทิ เด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการรวมครอบครัว (Family reunification) เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางด้านล่าง

ประเทศ	จำนวน	ประเทศ	จำนวน
๑. สหรัฐอเมริกา	๙๙,๔๐๔	๙. สหราชอาณาจักร	๓๓๔
๒. ออสเตรเลีย	๑๔,๑๔๐	๑๐. ไชล์แลนด์	๑๒๙
๓. แคนาดา	๕,๑๓๒	๑๑. เกาหลีใต้	๑๒๓
๔. นิวซีแลนด์	๑,๖๒๕	๑๒. ญี่ปุ่น	๘๖
๕. ฟินแลนด์	๑,๕๑๓	๑๓. เดนมาร์ก	๔๖
๖. นอร์เวย์	๑,๓๗๐	๑๔. สาธารณรัฐเชค	๒๓
๗. สวีเดน	๑,๑๔๙	๑๕. เบลเยียม	๑
๘. เนเธอร์แลนด์	๔๗๕	รวม	๑๒๕,๕๘๓

หรือ (๒) โครงการ Vol Rep ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบันรัฐบาลไทย ร่วมกับรัฐบาลเมียนมา ด้วยการสนับสนุนจาก UNHCR และ IOM ในการดำเนินการส่ง ผกร. เดินทางกลับสู่ มาตุภูมิโดยสมัครใจ จำนวน ๔ ครั้ง มี ผกร. เดินทางกลับมาตุภูมิแล้ว จำนวน ๑,๐๓๙ คน รายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่/วันที่ดำเนินการ	จำนวน (คน)/ครอบครัว
ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙	๗๑/๒๐
ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐	๙๓/๒๗
ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒	๕๖๕/๑๔๕
ครั้งที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๑ - ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒	๓๑๐/๘๑
รวม	๑,๐๓๙/๒๗๓

บทที่ ๔ บทวิเคราะห์และบทสรุปหลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ของกระทรวงมหาดไทย

บทวิเคราะห์และบทสรุป

หลักนิติธรรม คือ หลักในการกำหนด และบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก มิใช่การปกครองภายใต้กฎหมายตามอำเภอใจ หรืออำนาจบุคคล ประการสำคัญ คือ องค์กรของรัฐทุกองค์กรจะต้องผูกพันกับหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานและความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ โดยมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานของกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนซึ่งมาตรการต่าง ๆ ของไทยจะต้องพิจารณาจากทั้งกฎหมายภายใน หรือพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกหรือเป็นภาคีในการกำหนดทิศทางประกอบด้วย แม้ประเทศไทยไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑ และพิธีสารของอนุสัญญาฯ เนื่องจากพิจารณาแล้วว่า ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาชาวเมียนมายังไม่ตัดขาดจากสัญชาติเดิม ยังสามารถกลับมาตุภูมิได้เมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งสงบลง นโยบายรัฐบาลไทยได้ให้การดูแลผู้หนีภัยการสู้รบด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม โดยจัดให้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว พร้อมทั้งได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักมนุษยธรรมที่จะไม่ถูกขับไล่ส่งกลับไปสู่อันตราย (Non-refoulement) หรือผลักดันกลับไปยังชายแดนได้รับที่พำนักที่ให้ความปลอดภัยได้รับการปฏิบัติเช่นคนของชาตินั้น (National Treatment) ได้แก่ เสรีภาพในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาสิทธิในทรัพย์สิน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสิทธิด้านสาธารณสุข

กระทรวงมหาดไทย นอกจากบริหารจัดการความเป็นอยู่ของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาแล้ว ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาให้เดินทางกลับมาตุภูมิ โดยมีการร่วมมือกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชน จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมากลับสู่ถิ่นฐานเดิมด้วยสมัครใจ หรือที่เรียกว่า The Voluntary Repatriation Center (VRC) เพื่อให้ข้อมูล และคำปรึกษาแก่ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาที่สมัครใจจะเดินทางกลับคืนสู่ถิ่นฐานเดิม รวมถึงดำเนินการส่งให้ไปอยู่ประเทศที่สาม (Resettlement) เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา เป็นต้น รวมถึงเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชน ตั้งศูนย์ข้อมูล และให้คำปรึกษาทางกฎหมายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวแก่ผู้หนีภัยการสู้รบที่ถูกละเมิดสิทธิหรือตกเป็นผู้ต้องหา ในคดีต่าง ๆ จึงถือได้ว่าการดำเนินการด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาของ ไทยมีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม และสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐรวมถึงองค์กรตาม รัฐธรรมนุญดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความ เป็นธรรมสามารถอธิบายและให้เหตุผลได้ และจะใช้อำนาจรัฐโดยปราศจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับ หรือจะใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ ในกรณีที่ไม่มีกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่

ฝ่ายปกครองไม่มีอำนาจกระทำการใด ๆ เพราะถ้าดำเนินการไปแล้วอาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพได้ ซึ่งรัฐดำเนินการภายใต้กรอบกฎหมาย พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และแนวปฏิบัติที่ผ่อนปรนให้แก่ผู้หนีจากการสู้รบจากมติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พร้อมทั้งคำนึงถึง ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องในหลักนิติธรรมดังที่ว่าเป็นหลักการแห่งกฎหมายที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งประสงค์ให้รัฐต้องให้ ความอารักขาคุ่มครองมนุษยชน

อนาคตของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาในประเทศไทย

ภาครรัฐไทยมีความท้าทายในการดำเนินการต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาตามหลักนิติธรรม และตามปฎิญาสากล่าวด้วยหลักสิทธิมนุษยชน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอิสรภาพ และเสรีภาพ อาทิ การอยู่นอกพื้นที่ที่ถูกควบคุมไว้ สิทธิในการเลือกทำงานของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา รวมถึงสิทธิในการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งสิทธิทั้งหมดจะต้องพิจารณาบนพื้นฐานทรัพยากรของประเทศตามปฎิญาว่าด้วยหลักสิทธิมนุษยชนด้วย ซึ่งจะเป็นการปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มีความชัดเจนในการดำเนินการมากยิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ไทยจะต้องพิจารณาไตร่ตรองการปรับเนื้อหากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการระหว่างรอส่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมากลับมาตุภูมิและการส่งไปยังประเทศที่สาม นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาได้รับการดูแล มีสิทธิศักดิ์ศรี และได้รับสถานภาพอย่างถูกต้องสมบูรณ์ จึงจำเป็นที่ต้องมีแนวทางในการส่งเสริมการส่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาสู่มาตุภูมิ โดยการช่วยเหลือประเทศเมียนมาเมื่อสถานการณ์การเมืองภายในดีขึ้น ด้านการรองรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมากลับสู่การเป็นพลเมืองในประเทศ

แต่ในระหว่างที่มีสถานการณ์ความขัดแย้งภายในประเทศเมียนมา ได้มีข้อเสนอจากคณะกรรมการสิทธิของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ และองค์การนอกภาครัฐ ที่ได้เสนอแนวทางทางเลือกในการแก้ไขปัญหา อาทิ การเสนอให้รัฐบาลไทยพิจารณาผ่อนผันให้ประชากรเหล่านี้ออกมาทำงานภายนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และการพิจารณาให้สถานะถิ่นที่อยู่ถาวรแก่กลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบฯ ที่อพยพมาจากประเทศเมียนมา รวมถึงการพิจารณาให้สัญชาติแก่ประชากรที่เกิดในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ซึ่งหากรัฐบาลไทยได้พิจารณาอย่างรอบด้านระหว่างมิติทางด้านความมั่นคงรูปแบบเดิม (traditional Security) กับมิติความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-traditional Security) ที่คำนึงถึงวิกฤตการณ์ขาดแคลนแรงงานเมื่อประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย นั้น อาจทำให้ทำที่ต่อการกำหนดนโยบายเปลี่ยนไปในทิศทางเดียวกับที่ได้รับการผลักดันก็เป็นได้

ซึ่งในขณะนี้ที่รอความชัดเจนด้านนโยบายทางเลือกต่าง ๆ การพัฒนาความรู้ทางด้านภาษา และทักษะอาชีพอาชีพ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาสามารถอพยพไปตั้งถิ่นฐานประเทศที่สามได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมของประเทศนั้น ๆ นับเป็นภารกิจสำคัญ ซึ่งรัฐบาลไทยต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กร ภาคเอกชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมได้การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการรองรับและแยกคัดกรองผู้ที่ยอพยพเข้ามาในประเทศไทย

อย่างเป็นระบบให้มีการคัดแยกคัดกรองระหว่างผู้อพยพด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ และผู้อพยพจากสถานการณ์การเมืองถือว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับปัญหาผู้อพยพมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากมีระบบทะเบียนและระบบคัดกรองที่มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะเป็นการป้องปรามการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นต้นตอของปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสังคมอื่นๆ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights, กรุงเทพฯ : กรมองค์การระหว่างประเทศ, ๒๕๕๑

กองความมั่นคงภายในประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ข้อมูลประกอบการตอบกระทู้"ถามทั่วไป ประเด็นเรื่อง การแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (ผกร.),๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ภาควิต เหมรัชตานันต์,กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้ลี้ภัย , กฤษฎีกาสาร ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๕ มิถุนายน – กรกฎาคม ๒๕๕๙

ธานินทร์ กรัยวิเชียร, หลักนิติธรรม(Rule of Law), วารสารยุติธรรมคู่ขนาน, ๖(๑) ๑-๒,๒๕๕๔ ศาสตราจารย์(พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล, เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรหลักนิติธรรม เพื่อประชาธิปไตย (นธป) รุ่นที่ ๑

ภาษาต่างประเทศ

Aristotle, Benjamin Jowett, Trans, Politics, New York: Dover Publications, ๒๐๐๐

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กองการต่างประเทศ, การบริหารจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา, <http://www.fad.moi.go.th/images/PTC/OCDP-Slide.compressed.pdf> ,สืบค้น เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕

ภาควิชานิติศาสตร์คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, โครงการวิจัย “หลักนิติธรรมสากลกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”, www.nrlcthailand.org/nrlc ๒๐๑๓ /download/๒๐๑๕๐๒๑๒_humanright.pdf ,สืบค้น เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕